

Мазур М.О.

студентка;

Тараненко С.М.

*кандидат юридичних наук, доцент,
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького*

ОСОБЛИВОСТІ ЖИТЛОВИХ СУБСИДІЙ ЯК РІЗНОВИД ДЕРЖАВНИХ СОЦІАЛЬНИХ ГАРАНТІЙ У СФЕРІ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ

Значна частина українських сімей, протягом останніх декількох років, активно взяла участь у державній програмі соціального захисту населення, шляхом оформлення житлових субсидій. З 1 жовтня 2014 р. почала діяти нова програма компенсації подорожчання тарифів на опалення для підтримки бідних громадян. Тож, у зв'язку із спрощенням порядку оформлення та отримання субсидії, така допомога від держави отримала широкого розголосу і популярності серед українських родин. У зв'язку з цим питання отримання субсидії гостро постає, і є актуальним на сьогодні.

Мета роботи полягає у дослідженні особливостей надання населенню житлових субсидій для відшкодування витрат на оплату ЖКП.

У 2014 році українські домогосподарства активно починають використовувати інструмент державних житлових субсидій. Постанова Кабінету міністрів України «Про спрощення порядку надання населенню субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива» від 21.10.1995 р. № 848 та Постанова Кабінету міністрів України «Про удосконалення порядку надання житлових субсидій» від 28.02.2015 р. № 106 чітко визначають процедуру отримання та використання державних субсидій. Попри це, нормативного закріплення поняття «субсидія» немає.

Основним принципом житлової субсидії є те, щоб кожна сім'я, яка має право на її отримання, сплачувала за житлово – комунальні послуги, тверде паливо та скраплений газ не більше 10%–15% від свого сукупного доходу, в межах затверджених норм споживання (в залежності від складу сім'ї). Решту ж, буде сплачувати держава. Субсидія є безповоротною і її отримання не пов'язане і не тягне за собою зміни форми власності житла [4].

Внаслідок урядових реформ проведених у 2014 році, порядок отримання субсидії був спрощений, а число українських сімей, які можуть претендувати на державну допомогу було збільшено. Від так, на сьогодні право на призначення субсидії мають сім'ї, у яких розмір плати за ЖКП у межах норм споживання, з урахуванням пільг, перевищує обсяг визначеного Кабінетом Міністрів України обов'язкового платежу. У свою чергу розмір обов'язкового платежу визначається для кожного домогосподарства індивідуально в залежності від сукупного доходу.

Субсидія призначається особі, яка зареєстрована у будинку (квартирі) та на яку відкрито особові рахунки по сплаті за ЖКП. Разом з тим, в окремих випадках субсидія може призначатися особі, яка не зареєстрована, але фактично проживає у житловому приміщенні (будинку) на підставі договору

найму (оренди) житла. Субсидія призначається одній із зареєстрованих у житловому приміщенні (будинку) осіб.

Разом з тим, субсидія не призначається, у разі, якщо будь-хто із зареєстрованих у житловому приміщенні (будинку) осіб, протягом 12 місяців перед зверненням за призначенням субсидії здійснив одномоментну дороговартісну покупку, сума якої перевищує 50 тис. гривень.

Для того, аби отримати житлову субсидію, необхідно надати лише заяву встановленого зразка, декларацію про доходи і майновий стан осіб, зареєстрованих у житловому приміщенні, довідки про доходи у визначених випадках [4].

Не зважаючи на те, що держава активно проводить інформування населення щодо можливості оформлення житлових субсидій, значна частина бідних домогосподарств все ще не бажають скористатися своїм правом на отримання грошової допомоги від держави. Відповідно до матеріалів Міністерства соціальної політики України, домогосподарства можуть не звертатися за субсидіями через такі причини: незнання про можливість звернутися за субсидіями (особливо у сільській місцевості); незначний обсяг субсидій, за якими можна звернутися; наявність сімей, які не можуть звернутися за пільгами, оскільки мешкають у орендованому житлі; деякі сім'ї, які належать до категорії бідних, мають незадекларовані доходи [1; 4].

За даними соціологічного опитування, яке було проведено Програмою розвитку ООН в Україні (ПРООН), майже 79,8% українських сімей знають про існування державної соціальної допомоги у вигляді субсидій на оплату ЖКП, але детально з умовами не ознайомлені; про знання умов надання субсидій повідомили 13,1%. Лише близько третини домогосподарств мають уявлення про зміни, які запроваджені у жовтні 2014 р. щодо порядку обрахунку та призначення субсидій на оплату ЖКП і можливості отримати компенсацію за підвищення тарифів на опалювальний період.

Разом з тим, значний відсоток українців, вважають, що існують певні «підводні камні», які містить в собі механізм надання субсидій з оплати послуг ЖКП. Так, якщо згодом виявиться, що при заповненні декларації особа внесла недостовірні дані, субсидія скасується, а людина буде змушена сплатити подвійний розмір від раніше нарахованої суми. Також, якщо під час вибіркової перевірки державний соціальний інспектор встановить, що мешканці житла мають додаткові джерела для існування, не зазначені у декларації про доходи та майно, то у субсидії їм відмовлять.

Варто звернути увагу, що у статтях Державного бюджету на 2016 рік вже передбачена сума в розмірі 5 млрд. грн., яку планується зекономити в результаті верифікації, тобто встановлена конкретна сума, яка має надійти до бюджету. Не виключено, що задля виконання цього завдання державні органи будуть навмисно позбавляти субсидій навіть тих осіб, які законно їх отримують.

У зв'язку з верифікацією Кабінет Міністрів України отримав доступ до раніше охоронюваної законом банківської таємниці. Варто сказати, що відповідно до законодавства України, ні правоохоронні органи, ні СБУ, без відповідного рішення суду, не мають права доступу до такої інформації [5].

Спожиті понад встановлені нормативи ЖКП, особи повинні сплачувати самостійно. Заповнюючи документи, які необхідні для отримання житлової

субсидії, особа фактично погоджується на обробку персональної інформації, яку не виключено, можуть в майбутньому використати інші державні органи. Зокрема інформація щодо нерухомості, яку має родина, може бути використана Державною фіскальною службою, у зв'язку з початком дії нормативно-правових актів, які передбачають податок на нерухомість. Заповнюючи документи на оформлення житлової субсидії, і побоюючись в майбутньому її позбавитись, громадяни також вказують і про рахунки на депозитах, які вони мають, про які також стане відомо Державній фіскальній службі. Таким чином, можна зробити висновок, що надання житлових субсидій може стати дієвим механізмом непрямих методів визначення доходів за видатками та декларуванню витрат населення. Не виключено, що паралельне запровадження обов'язкового декларування майна всіма категоріями громадян та подальше співставлення з безготівковими витратами створить підстави для додаткових нарахувань громадянам податку із доходів фізичних осіб.

Також, через завищені тарифи на ЖКП цілком реально, що виникне криза неплатежів. Так, уряд зможе підіймати тарифи на ЖКП, вказуючи на те, що родини, які мають низький дохід, і не спроможні самотійно сплачувати платежі за надані ЖКП, можуть використати своє право на отримання субсидій, для інших же родин, які мають середній і високий рівень доходу, збільшення тарифів не буде проблемою. Для тих сімей, які вже оформили житлову субсидію вона буде перерахована і збільшено відповідно до зростання ціни послуг без додаткового звернення громадян. При цьому частина коштів, які сплачує одержувач субсидії, залишиться незмінною. В результаті таких дій, можемо побачити, а фактично і спостерігаємо стрімке підвищення цін ЖКП, а для зменшення напруженості в суспільстві держава використовує дієвий інструмент державних субсидій.

Що стосується регулювання питання житлових субсидій в іноземних державах, то Данії, такий вид грошової допомоги зі сторони держави є доволі поширеним, 80% субсидій, які отримують громадяни, надаються центральним органами, і лише 20% муніципалітетами [2, с. 20]. В державах-членах ЄС, також поширений механізм фінансування малозабезпечених громадян, у вигляді субсидій на житлові витрати. Наприклад, у Швеції за рахунок таких субсидій оплачується третя частина вартості комунальних послуг. Для того, щоб отримати таку допомогу, громадянам варто лише надати довідку про доходи. Цін на житло в європейських країнах постійно зростаю, разом з тим, для того, щоб забезпечити населення житлом, держави надають відповідну допомогу, зокрема, шляхом надання субсидій для придбання житла або будівництва. Для громадян же, які забезпечені житлом, діє принцип оптових цін: чим більше ти забираєш собі електроенергії чи газу, тим на суттєвішу знижку можеш розраховувати. Такий принцип усуває проблеми, які можуть виникати у зв'язку зі змінами тарифів на ЖКП [3, с. 339].

Підсумовуючи, хотілося б зазначити, що житлові субсидії являються дієвим і поширеним різновидом державних соціальних гарантій у сфері ЖКП, разом з тим затверджений механізм державних субсидій все ж має ряд проблемних аспектів.

Список використаних джерел:

1. Звіт проведення обстежень домогосподарств щодо доступності субсидій на оплату житлово-комунальних послуг в Україні // Український центр соціальних реформ: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.slideshare.net/undpukraine/subsidies-report-final-undp-format>.
2. Корнеева И.Л. Состояние «жилищного вопроса» за рубежом и в России: Вестник МИЭП. 2014. № 3 (16). – С. 17–26.
3. Позднякова Р.Б. Жилищная политика в странах-членах ЕС: развитие и условия глобализации // Актуальные проблемы права в XXI веке: Сборник статей Всероссийской научно-практической конференции. – М.: РУДН, 2012. – С. 337–340.
4. Про спрощення порядку надання населенню субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива : Постанова КМУ від 21 жовтня 1995 р. № 848: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/848-95-D0%BF/conv/print1446407423654526>.
5. Проблемні питання інструменту державних субсидій в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://naub.oa.edu.ua/2016/проблемні-питання-інструменту-держав/>.

Метриш А.С.

студентка,

Академія адвокатури України

ДИТЯЧИЙ БУДИНОК СІМЕЙНОГО ТИПУ: ПРОБЛЕМАТИКА І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Найголовнішими питаннями, котрі потребують особливої уваги в Україні є питання захисту дітей, що залишилися без батьківської опіки, захист їхніх прав та інтересів, сприяння розвитку цих дітей.

Згідно ст. 3 Сімейного Кодексу України, сім'я є первинним та основним осередком суспільства. Сім'я створюється на підставі шлюбу, кровного споріднення, усиновлення, а також на інших підставах, не заборонених законом і таких, що не суперечать моральним засадам суспільства [3].

За останні роки в Україні можна спостерігати значний розвиток сімейних форм виховання дітей – сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. До таких форм належать: патронат, усиновлення, опіка, прийомна сім'я, дитячий будинок сімейного типу.

Відповідно до ст. 256–5 Сімейного Кодексу України, дитячий будинок сімейного типу – це окрема сім'я, що створюється за бажанням подружжя або окремої особи, яка не перебуває у шлюбі, для забезпечення сімейним вихованням та спільного проживання не менш як п'яти дітей – сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

Діти – сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, які утримуються та виховуються в дитячих будинках сімейного типу часто є не впевненими у собі, не відчують захищеності та приналежності до родини, не здатні самостійно приймати рішення, що впливають на їхнє життя, не є активними та повноцінними членами своєї громади та не можуть реалізувати життєвий потенціал.